

Podrobnosti k vybraným legislativním novinkám

23. mezinárodní vodohospodářská výstava
Vodovody - kanalizace 2025

Mgr. Barbora Veselá

Zákon o kritické infrastruktuře

ve znění předloženém Poslanecké sněmovně

Zákon o kritické infrastruktuře - výchozí stav

- aktuálně platí zák. č. 240/2000 Sb., krizový zákon (22 novel)
- potřeba transponovat směrnici EP a Rady 2022/2557 ze dne 14.12.2022 o odolnosti kritických subjektů (směrnice CER) – účinnost směrnice od 16.1.2023, transpozice do 17.10.2024
- vyčlenění problematiky kritické infrastruktury z krizového zákona
- řešení nedostatků stávajícího zákona
- zahájení připomínkového řízení – únor 2024
- 56 připomínkových míst – 51 zásadních připomínek
- upravené znění schváleno vládou 26.3.2025
- nyní v 1. čtení v Poslanecké sněmovně – snaha o zrychlené projednání
- účinnost 15. den po vyhlášení

Základní pojmy

- základní služba = služba nezbytná pro zachování základních funkcí státu, hospodářských činností, bezpečnosti, veřejného zdraví nebo životního prostředí, poskytovaná v odvětvích podle tohoto zákona
- poskytovatel = poskytuje alespoň 1 službu
- subjekt KI = poskytovatel základní služby
- odolnost = schopnost subjektu KI předcházet incidentům, chránit se, reagovat na ně, zmírňovat jejich následky a přijímat opatření k předcházení
- kritický dodavatel = osoba, která je v právním vztahu se subjektem KI a poskytuje služby nebo zboží, které jsou nezbytné pro zajištění poskytování základní služby

Definování základní služby

- odvětví a pododvětví základní služby stanoví příloha zákona
- např. energetika (elektřina, ropa, dálkové vytápění a chlazení, zemní plyn, vodík)
- zahrnuje i odvětví pitná voda a odpadní voda (věcná působnost podle zákona – Ministerstvo zemědělství)
- kritéria významnosti – určují význam narušení poskytování základní služby na základě dopadu na počet uživatelů, společenskou nebo hospodářskou důležitost služby, tržní podíl poskytovatele nebo zasažené území
- kritéria významnosti stanoví prováděcí právní předpis – v současné době jen ve formě tezí:
 - 1. Dodávka pitné vody a distribuce pitné vody s výjimkou distribuce vody určené k lidské spotřebě, pokud tato služba není podstatnou součástí obecné činnosti distributorů spočívající v distribuci jiných komodit a zboží**
 - a) Provozovatel vodního díla se surovou vodou určenou na pitnou vodu o objemu zachycené vody nejméně 50 mil. m³, nebo
 - b) provozovatel úprava vody o výkonu nejméně 2000 l/s, nebo
 - c) provozovatel vodovodů zajišťující distribuci pitné vody pro nejméně 30 000 odběrných míst, nebo
 - d) provozovatel zařízení zajišťujícího distribuci pitné vody pro nejméně 30 000 odběrných míst.
 - 2. Odvádění, čištění a vypouštění odpadních vod s výjimkou odvádění, vypouštění nebo čištění městských odpadních vod, splašků nebo průmyslových odpadních vod, pokud nejsou podstatnou součástí obecných činností podniků**
 - a) Provozovatel zařízení zajišťujících odvádění, čištění a vypouštění odpadních vod s kapacitou nejméně 100 000 ekvivalentních osob, nebo
 - b) provozovatel kanalizací zajišťujících odvádění, čištění nebo vypouštění odpadních vod pro nejméně 20 000 kanalizačních přípojek.

Zařazení na seznam subjektů kritické infrastruktury

- poskytovatel základní služby má povinnost ministerstvu nebo jinému ústřednímu správnímu úřadu za účelem jeho zařazení na seznam subjektů KI poskytnout informace o:
 - poskytované základní službě a naplnění alespoň 1 kritéria významnosti,
 - jeho kritické infrastruktury,
 - základní službě („ZS“) na území jiného členského státu EU.
- výše uvedené informace se poskytují nejpozději do 3 měsíců ode dne zahájení poskytování ZS popř. do 1 jednoho měsíce od výzvy ministerstva
- o zařazení rozhoduje MV ČR na základě podnětu ministerstva, které vyhodnotilo poskytnuté informace
- subjekt KI zařazený na seznam je povinen plnit své povinnosti ode doručení rozhodnutí o zařazení na seznam

Práva a povinnosti subjektu KI

- poskytovat ministerstvu informace o základní službě, kritické infrastruktuře, kritických pracovnících a kritických dodavatelích,
- zpracovat posouzení rizik – do 9 měsíců od zařazení na seznam, 1x 4 roky jej aktualizovat,
- poskytnout ministerstvu podklady ke zpracování posouzení rizik,
- zpracovat plán odolnosti – do 10 měsíců od zařazení na seznam, 1x 4 roky aktualizovat,
- určit manažera kritické infrastruktury – do 10 měsíců od zařazení na seznam, oznámit určení manažera ministerstvu,
- označit kritické dodavatele a sdělit ministerstvu identifikaci těchto subjektů důvody proč byli určeni

Práva a povinnosti subjektu KI

- přijímat opatření k zajištění odolnosti subjektu KI,
- hlásit ministerstvu incidenty,
- účastnit se cvičení k prověření odolnosti,
- využívat portál kritické infrastruktury,
- umožnit provedení kontroly,
- požadovat doložení ověření spolehlivosti u pracovníků podílejících se na poskytování ZS (prokázání totožnosti + výpis z rejstříku trestů),
- požadovat přednostní připojení k veřejné komunikační síti a síti elektronických komunikací,
- vstupovat do míst dotčených krizovou událostí je-li to nezbytné pro poskytování ZS,
- požadovat přednostní přístup k základní službě jiného poskytovatele za krizového stavu

Manažer KI

- osoba splňující podmínky pro výkon citlivé činnosti a odborně způsobilá
- odborná způsobilost = praxe v oblasti zajišťování bezpečnosti státu, ochrany obyvatelstva, krizového řízení, podnikové bezpečnosti nebo řízení kontinuity činností, po dobu 3 let resp. 1 roku u VŠ
- citlivá činnost je definována v zákoně o ochraně utajovaných informací = činnost, jejímž zneužitím by mohlo dojít k ohrožení zájmu ČR
- podmínky pro výkon citlivé činnosti – občan ČR nebo EU, svéprávnost, 18 let, bezúhonnost, spolehlivost (zjišťuje se neexistence negativní okolnosti až od 15 let věku),
- přímé podřízení statutárnímu orgánu,
- může být společná osoba pro koncern.

Portál KI

- součást systému krizového řízení,
- slouží pro předávání informací poskytovatelů ZS a subjekt KI ministerstvům, ústředním správním orgánům, krajům zpravodajské službě atd.
- při nefunkčnosti nahrazuje datové schránka resp. pošta,
- vložení požadovaných dat prostřednictvím portálu se považuje za splnění ohlašovací a informační povinnosti,
- podrobnosti stanoví prováděcí právní předpis.

Opatření k zajištění odolnosti subjektu KI

Subjekt kritické infrastruktury na základně posouzení rizik subjektu kritické infrastruktury přijímá technická, bezpečnostní a organizační opatření, a to v rozsahu opatření:

- a) k řízení rizik,
- b) pro zajištění kontinuity činností,
- c) odezvy na incidenty,
- d) fyzické bezpečnosti,
- e) k řízení bezpečnosti pracovníků a
- f) k řízení bezpečnosti dodavatelského řetězce.

Obsah opatření k zajištění odolnosti stanoví prováděcí právní předpis – v současné době pouze ve formě tezí.

Cvičení

- subjekt KI provádí vlastní cvičení nebo cvičení dle plánu cvičení, které bylo ohlášeno nejméně 3 měsíce předem,
- plán cvičení zpracovává ministerstvo na kalendářní rok,
- subjekt KI může být do plánu zařazen max. 1x 3 roky,
- subjekt je povinen předávat informace o vlastních cvičeních (termín, námět, zjištěné zásadní poznatky).

Kontrola a přestupky

- kontrolu ve věci zákona vykonává ministerstvo – může si přizvat NÚKIB
- nápravná opatření – k odstranění nedostatků zjištěných při kontrole, povinnost oznámit provedená opatření a jejich výsledek, pochybnosti o provedení = kontrola MV ČR
- přestupky – definovány v zákoně subjekty KI, poskytovatele základní služby i pro fyzickou osobu, která úmyslně použije portál KI k jinému účelu než je plnění povinností podle zákona
- pokuty od 50.000 Kč do 25.000.000 Kč nebo 0,3% čistého ročního obratu – u opakovaných přestupků jsou sankce dvojnásobné

Režim rovnocennosti

- splňuje – li jiná dokumentace, kterou subjekt KI zpracoval, náležitosti posouzení rizik subjektu KI nebo plánu odolnosti, považuje se povinnost subjektu KI podle tohoto zákona z splněnou
- přijme-li subjekt KI opatření, které svou povahou odpovídá opatření k zajištění odolnosti subjektu KI, považuje se toto opatření za opatření v souladu s tímto zákonem

Působnost správních orgánů

- Ministerstvo vnitra – zastřešující orgán na národní úrovni i v rámci spolupráce v EU; zpracovává strategii, rozhoduje o zařazení poskytovatele základní služby na seznam subjektů KI; jeho působnost plní generální ředitelství HZS ČR
- ministerstva a jiné ústřední správní orgány – jejich věcná působnost je určena přílohou č. 1 zákona podle odvětví a pododvětví; poskytují součinnost a podněty MV ČR, plní základní povinnosti státu vůči subjektům dle zákona
- NÚKIB – spolupracuje s MV ČR zejm. u incidentů, které mají dopad na kybernetickou bezpečnost
- ČNB – má pravomoc v oblasti bankovníctví

Přechodná ustanovení

- poskytovatel základní služby, který poskytuje ZS k 30.11.2025 poskytne informace do 1.3.2026
- první zařazení do seznamu subjektů KI proběhne do 17.7.2026
- stávající subjekty KI musí začít plnit své povinnosti podle zákona do 10 měsíců od zapsání na seznam podle nového zákona
- fyzické osoby, které vykonávají citlivou činnost a nesplňují podmínky pro její výkon je musí splňovat nejpozději do 3 let ode dne účinnosti zákona

Informační systém krizového řízení

- včlenění do krizového zákona
- účelem je podpora orgánů krizového řízení při zajišťování připravenosti na krizové situace a při jejich řešení
- zahrnuje množství údajů – údaje informačního systému evidence obyvatel, katastru nemovitostí, základního registru obyvatel, cizineckého informačního systému, základního registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci, základního registru územní identifikace, adres a nemovitostí, základního registru agend orgánů veřejné moci a některých práv a povinností, informačního systému územní identifikace informačního systému infekčních nemocí
- údaje jsou zpřístupněny orgánům krizového řízení zejm. v anonymizované formě

Prováděcí předpisy

- Nařízení vlády o základních službách a kritériích významnosti – nejvíce rozpracované
- vyhláška o náležitostech a zpracování plánu odolnosti, posouzení rizik a obsahu a rozsahu opatření k zajištění odolnosti – pouze ve formě tezí
- vyhláška k podrobnostem hlášení incidentů – teze, bude stanovit parametry hlášených incidentů, formu a způsob hlášení, povinnost zpracování závěrečné zprávy
- vyhláška o portálu kritické infrastruktury - teze

Zhodnocení návrhu zákona

- bez navazujících prováděcích předpisů je těžké hodnotit kompletní dopad na obor – je zřejmé, že rozsah určených subjektů bude podstatně rozšířen,
- bezpečnost dodavatelského řetězce byla z návrhu vypuštěna
- problematické zajištění některých funkcí – manažer kritické infrastruktury, poskytování základní služby prostřednictvím spolehlivých osob

Zákon o kybernetické bezpečnosti

Stručná informace

Zákon o kybernetické bezpečnosti – NIS 2

- potřeba implementace nové směrnice 2022/2555 o opatřeních k zajištění vysoké společenské úrovně kybernetické bezpečnosti (NIS 2)
- 25.4.2025 schválen Poslaneckou sněmovnou, nyní v Senátu
- účinnost od 1. de třetího kalendářního měsíce po vyhlášení
- připomínkové řízení podobné tomu k zákonu o kritické infrastruktuře – zásadní připomínky neakceptovány
- dopad do vodního hospodářství:

Provozovatel vodovodu podle zákona o vodovodech a kanalizacích je I. poskytovatel regulované služby v režimu vyšších povinností, v případě, že a) je velkým podnikem, nebo b) v předchozích 3 kalendářních letech zásoboval pitnou vodou průměrně alespoň 50 000 obyvatel, II. poskytovatel regulované služby v režimu nižších povinností, v případě, že je středním podnikem. 10.2.

Provozování kanalizace Provozovatel kanalizace podle zákona o vodovodech a kanalizacích je I. poskytovatel regulované služby v režimu vyšších povinností, v případě, že a) je velkým podnikem, nebo b) v předchozích 3 kalendářních letech poskytoval služby odvádění nebo čištění odpadních vod průměrně alespoň 50 000 obyvatel, II. poskytovatel regulované služby v režimu nižších povinností, v případě, že je středním podnikem.

Vodní zákon

tzv. povodňová novela

Ochrana před povodněmi

- označení staveb na ochranu před povodněmi za stavby ve veřejném zájmu, pokud jsou stavebníkem ČR, obec, kraj nebo dobrovolný svazek obcí nebo pokud jsou uvedeny v plánech pro zvládání povodňových rizik nebo v plánech dílčího povodí
- umožnění přirozeného zániku vodního díla spočívajícího v úpravě koryta drobného vodního toku,
- zavedení map povodňového ohrožení,
- v oblastech s významným povodňovým rizikem se ukládá správci vodního toku zpracovat a předložit návrh změny záplavového území nejpozději do 1 roku od vydání plánu pro zvládání povodňových rizik

Soustavy domovních čistírny odpadních vod a jejich soustavy

- nově se definují soustavy domovních čistíren,
- mohou být vlastněny pouze obcí nebo právnickou osobou ovládanou obcí, krajem nebo dobrovolným svazkem obcí,
- je-li soustava domovních ČOV připojena na kanalizaci pro veřejnou potřebu, pak její provozování podléhá zákonu o vodovodech a kanalizacích,
- pro ostatní soustavy DČOV jsou uvedeny podmínky jejich provozování v nových ustanoveních vodního zákona:
 - povinnost provozovat,
 - provozovatel s odborně způsobilou osobou s požadovaným vzděláním a praxí,
 - oprávnění ke vstupu na cizí pozemky dotčené DČOV.

Zhodnocení novely vodního zákona

- nesystematické řešení DČOV,
- rozpor se směrnicí o čištění městských odpadních vod z hlediska DČOV, které mají být pouze výjimečným řešením,
- odstranění pouze některých problematických ustanovení – např. povinnost tvořit rezervu finančních prostředků na obnovu,
- účinnost od 1. dnem kalendářního měsíce následujícího po vyhlášení.